

සුත්තන්තපිටකෙ

මජ්ඣිමනිකායො

මජ්ඣිමපණ්ණාසකො

1. ගභපති වග්ගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

2.1.8 අභයරාජකුමාර සුත්තං

එවං මෙ සුතං, එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුම්වනෙ කලඤ්ඤානිවාපෙ. අථ ඛො අභයො රාජකුමාරො යෙන නිගණ්ඨයො නාතපුත්තො¹ තෙනුපසඬිකම්. උපසඬිකම්ඤා නිගණ්ඨං නාතපුත්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්තං ඛො අභයං රාජකුමාරං නිගණ්ඨයො නාතපුත්තො² එතදවොච; එහි ඤං රාජකුමාර, සමණස්ස ගොතමස්ස වාදං ආරොපෙහි. එවං තෙ කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡිති³ අභයෙන රාජකුමාරෙන සමණස්ස ගොතමස්ස එවං මහිද්ධිකස්ස එවං මහානුභාවස්ස වාදො ආරොපිතොති. යථා කථං පනා'හං හත්තෙ, සමණස්ස ගොතමස්ස එවං මහිද්ධිකස්ස එවං මහානුභාවස්ස වාදං ආරොපෙස්සාමිති.

එහි ඤං රාජකුමාර, යෙන සමණො ගොතමො තෙනුපසඬිකම, උපසඬිකම්ඤා සමණං ගොතමං එවං වදෙහි: භාසෙය්‍ය නු ඛො හත්තෙ, තථාගතො තං වාවං යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපාති. සචෙ තෙ සමණො ගොතමො එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරොති: භාසෙය්‍ය රාජකුමාර, තථාගතො තං වාවං යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපාති. තමෙනං ඤං එවං වදෙය්‍යාසි: අථ කිඤ්චරහි තෙ හත්තෙ, පුට්ඨජ්ජනෙන නානාකරණං, පුට්ඨජ්ජනොපි හි තං වාවං භාසෙය්‍ය, යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපාති. සචෙ පන තෙ සමණො ගොතමො එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරොති: න රාජකුමාර, තථාගතො තං වාවං භාසෙය්‍ය යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපාති. තමෙනං ඤං එවං වදෙය්‍යාසි: අථ කිඤ්චරහි තෙ හත්තෙ, දෙවදත්තො බ්‍යාකතො: ආපායිකො දෙවදත්තො, තෙරයිකො දෙවදත්තො, කප්පට්ඨො දෙවදත්තො, අතෙකිච්ඡො දෙවදත්තොති. තාය ව පන තෙ වාවාය දෙවදත්තො කුපිතො අහොසි අනත්තමනොති. ඉමං ඛො තෙ රාජකුමාර, සමණො ගොතමො උභතොකොට්ඨං පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො නෙව සක්ඛිති උග්ගිලිතුං. නෙව සක්ඛිති ඔගිලිතුං⁴. සෙය්‍යාපාටි නාම පුරිසස්ස අයොසිඬිසාටකං⁵ කණ්ඨො විලග්ගං, සො නෙව සක්කුණෙය්‍ය උග්ගිලිතුං, නෙව සක්කුණෙය්‍ය ඔගිලිතුං. එවමෙව ඛො තෙ රාජකුමාර, සමණො ගොතමො ඉමං උභතොකොට්ඨං පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො නෙව සක්ඛිති උග්ගිලිතුං, නෙව සක්ඛිති ඔගිලිතුන්ති.

එවං හත්තෙති ඛො අභයො රාජකුමාරො නිගණ්ඨස්ස නාතපුත්තස්ස පටිස්සුඤා උට්ඨායාසනා නිගණ්ඨං නාතපුත්තං අභිවාදෙඤා පදක්ඛිණං කඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬිකම්, උපසඬිකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්තස්ස ඛො අභයස්ස රාජකුමාරස්ස සූරියං ඔලොකෙඤා⁶ එතදභොසි. අකාලො ඛො අප්ප භගවතො වාදං ආරොපෙතුං, ස්වෙදානාහං සකෙ නිවෙසනෙ භගවතො වාදං ආරොපෙස්සාමිති භගවන්තං එතදවොච: අධිවාසෙතු මෙ හත්තෙ, [පි.094] භගවා ස්වානනාය අත්තචතුකො හත්තන්ති. අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො අභයො රාජකුමාරො භගවතො අධිවාසනං විදිඤා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙඤා පදක්ඛිණං කඤා පක්කාමි.

¹ නාටපුත්තො - මජ්ඣං.

² නාටපුත්තො - මජ්ඣං.

³ අබ්භුග්ගච්ඡිති - මජ්ඣං.

⁴ ඔග්ගිලිතුං - ස්‍යා.

⁵ අයසිඬිසාටකං - ස්‍යා.

⁶ සූරියං උල්ලොකෙත්වා - මජ්ඣං.

අප්‍රේම බොහෝවිට තස්සා රත්තියා අවිච්ඡේදන පුබ්බන්ධනසමයෙහි නිවාසෙකොප්පාදිවරං ආදාය යෙන අභයස්ස රාජකුමාරස්ස නිවෙසනං තෙනුපසඨකම්. උපසඨකම්කොප්පාදිවරං ආසනෙන නිසිදි. අප්‍රේම අභයො රාජකුමාරො භගවන්තං පණ්ණාසකො බාදනියෙන භොජනියෙන සහස්සා සන්තප්පෙසි, සම්පවාරෙසි. අප්‍රේම අභයො රාජකුමාරො භගවන්තං භුක්තාවං ඔනිතපත්තපාණං අඤ්ඤාතරං නිවං ආසනං ගහෙකො එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නො බො අභයො රාජකුමාරො භගවන්තං එතදවොච:

‘භාසෙය්‍යානු බො භන්තෙ, තථාගතො තං වාවං යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපා’ති. න බො’සු¹ රාජකුමාර එකංසෙනාති. එසු භන්තෙ, අනස්සුං නිගණ්ඨාති. කම්පනා තං රාජකුමාර, එවං වදෙසි: ‘එසු භන්තෙ, අනස්සුං නිගණ්ඨාති. ඉදාහං භන්තෙ, යෙන නිගණ්ඨො. නාතපුත්තො තෙනුපසඨකම්. උපසඨකම්කො නිගණ්ඨං නාතපුත්තං අභිවාදෙකො එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නං බො මං භන්තෙ, නිගණ්ඨො නාතපුත්තො එතදවොච: එහි තං රාජකුමාර, සමණස්ස ගොතමස්ස වාදං ආරොපෙහි. එවං තෙ කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුන්ගච්ඡති. “අභයෙන රාජකුමාරෙන සමණස්ස ගොතමස්ස එවං මහිද්ධිකස්ස එවං මහානුභාවස්ස වාදො ආරොපිතො”ති. එවං වුත්තෙ අහං භන්තෙ නිගණ්ඨං නාතපුත්තං එතදවොච. යථා කථම්පනාහං භන්තෙ, සමණස්ස ගොතමස්ස එවං මහිද්ධිකස්ස එවං මහානුභාවස්ස වාදං ආරොපෙස්සාමිති. එහි තං රාජකුමාර, යෙන සමණො ගොතමො තෙනුපසඨකම්. උපසඨකම්කො සමණං ගොතමං එවං වදෙහි: ‘භාසෙය්‍යානු බො භන්තෙ, තථාගතො තං වාවං, යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපා’ති. සචෙ තෙ සමණො ගොතමො එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරොති: භාසෙය්‍යා රාජකුමාර, තථාගතො තං වාවං, යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපාති. තමෙනං තං එවං වදෙය්‍යාසි: අප්‍රේම කිඤ්චරහි තෙ භන්තෙ, පුට්ඨස්ස නානාකරණං, පුට්ඨස්සනොපි හි තං වාවං භාසෙය්‍යා, යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපාති. සචෙ පන තෙ සමණො ගොතමො එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරොති: ‘න රාජකුමාර, තථාගතො තං වාවං භාසෙය්‍යා, යා සා වාවා පරෙසං අප්පියා අමනාපා’ති. තමෙනං තං එවං වදෙය්‍යාසි: අප්‍රේම කිඤ්චරහි තෙ භන්තෙ, දෙවදත්තො බ්‍යාකරො: ආපායිකො දෙවදත්තො, නෙරයිකො දෙවදත්තො, කප්පට්ඨො දෙවදත්තො, අනෙකච්ඡො දෙවදත්තොති. තාය ව පන තෙ වාවාය දෙවදත්තො කුපිතො අහොසි අනත්තමනො’ති. ඉමං බො තෙ රාජකුමාර, සමණො ගොතමො උභතොකොට්ඨං පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො නෙව සක්ඛිති උග්ගිලිතුං. නෙව සක්ඛිති ඔගිලිතුං. සෙය්‍යාපාපි නාම පුරිසස්ස අයොසිඨිසාට්ඨං කණ්ඨො ච්ඡග්ගං, සො නෙව සක්කුණෙය්‍යා උග්ගිලිතුං, නෙව සක්කුණෙය්‍යා ඔගිලිතුං, එවමෙව බො තෙ රාජකුමාර, සමණො ගොතමො ඉමං උභතොකොට්ඨං පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො නෙව සක්ඛිති උග්ගිලිතුං, නෙව සක්ඛිති ඔගිලිතුන්ති.

[පි.096] තෙන බො පන සමයෙන දහරො කුමාරො මඤ්ඤො උත්තානසෙය්‍යාකො අභයස්ස රාජකුමාරස්ස අධිකෙ නිසින්නො භොති. අප්‍රේම භගවා අභයං රාජකුමාරං එතදවොච: තං කිං මඤ්ඤාසි රාජකුමාර, ස්වා’යං කුමාරො තුය්හං වා පමාදමන්වාය ධානියා වා පමාදමන්වාය කට්ඨං වා කඨලං වා මුඛෙ ආහරෙය්‍යා, කිත්ති තං කරෙය්‍යාසිති. ආහරෙය්‍යස්සාහං භන්තෙ. සචෙ අහං භන්තෙ න සක්කුණෙය්‍යාං ආදිකෙනෙව ආභත්තුං වාමෙන හඤ්ඤා සීසං පග්ගහෙකො² දක්ඛිණෙන හඤ්ඤා වඩ්ඨකඨලං කරිකා සලොහිතම්පි ආහරෙය්‍යාං. තං කිස්ස හෙතු: අසී මෙ භන්තෙ, කුමාරෙ අනුකම්පාති. එවමෙව බො රාජකුමාර, යං තථාගතො වාවං ජානාති අභුතං අතච්ඡං අනස්සංහිතං, සා ව පරෙසං අප්පියා අමනාපා, න තං තථාගතො වාවං භාසති. යම්පි තථාගතො වාවං ජානාති භුතං තච්ඡං අනස්සංහිතං. සා ව පරෙසං අප්පියා අමනාපා, තම්පි තථාගතො වාවං න භාසති. යඤ්ච බො තථාගතො වාවං ජානාති භුතං තච්ඡං අනස්සංහිතං සා ව පරෙසං අප්පියා අමනාපා, තත්‍ර කාලඤ්ඤා තථාගතො භොති තස්සා වාවාය වෙය්‍යාකරණාය. යං තථාගතො වාවං ජානාති අභුතං අතච්ඡං අනස්සංහිතං සා ව පරෙසං පියා මනාපා, න තං තථාගතො වාවං භාසති. යම්පි තථාගතො වාවං ජානාති භුතං තච්ඡං අනස්සංහිතං. සා ව පරෙසං පියා මනාපා, තම්පි තථාගතො වාවං න භාසති. යඤ්ච බො තථාගතො වාවං ජානාති භුතං තච්ඡං

¹ නබ්බන්තං - මජ්ඣං. සායා.

² පරිග්ගහෙත්වා - PTS.

අත්සංහිතං. සා ව පරෙසං පියා මනාපා, තත්‍ර කාලඤ්ඤා තථාගතො හොති තස්සා වාචාය වෙය්‍යාකරණාය. තං කිස්ස හෙතු: අත්ථී රාජකුමාර, තථාගතස්ස සත්තෙසු අනුකම්පා''ති.

යෙමෙ හන්තෙ, බත්තියපණ්ඩිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ඩිතාපි ගහපතිපණ්ඩිතාපි සමණපණ්ඩිතාපි පඤ්භං අභිසඬ්ඛරිත්වා තථාගතං උපසඬ්ඛමිත්වා පුච්ඡන්ති. පුබ්බෙව නු ඛො එතං හන්තෙ හගවතො චෙතසො පරිචිතක්කිතං හොති: 'යෙ මං උපසඬ්ඛමිත්වා එවං පුච්ඡස්සන්ති. තෙසාහං එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරිස්සාමි'ති උදාහු යානසො එතං තථාගතං පටිභාතීති. තෙන හි රාජකුමාර, තඤ්ඤෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡස්සාමි. යථා තෙ බමෙය්‍යා. තථා නං බ්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිං මඤ්ඤස්සී රාජකුමාර: කුසලො තං රථස්ස අඬ්ගපච්චඩ්ගානන්ති. එවං හන්තෙ, කුසලො අහං රථස්ස අඬ්ගපච්චඩ්ගානන්ති. තං කිම්මඤ්ඤස්සී රාජකුමාර: යෙ තං උපසඬ්ඛමිත්වා එවං පුච්ඡෙය්‍යා: කිං නාමීදං රථස්ස අඬ්ගපච්චඩ්ගානන්ති, පුබ්බෙව නු ඛො තෙ එතං චෙතසො පරිචිතක්කිතං අස්ස: යෙ මං උපසඬ්ඛමිත්වා එවං පුච්ඡස්සන්ති තෙසාහං එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරිස්සාමිති. උදාහු යානසොචෙතං තං පටිභාසෙය්‍යාති. අහං හි හන්තෙ, රථිකො සඤ්ඤානො කුසලො රථස්ස අඬ්ගපච්චඩ්ගානං, සබ්බානි මෙ රථස්ස අඬ්ගපච්චඩ්ගානි සුචිදිතානි. යානසොචෙතං මං පටිභාසෙය්‍යාති.

[පි.098] එවමෙව ඛො රාජකුමාර, යෙ තෙ බත්තියපණ්ඩිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ඩිතාපි ගහපතිපණ්ඩිතාපි සමණපණ්ඩිතාපි පඤ්භං අභිසඬ්ඛරිත්වා තථාගතං උපසඬ්ඛමිත්වා පුච්ඡන්ති. යානසොචෙතං තථාගතං පටිභාතී. තං කිස්ස හෙතු: සාහි රාජකුමාර, තථාගතස්ස ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිද්ධා යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිද්ධත්තා යානසොචෙතං තථාගතං පටිභාතීති.

එවං චුත්තෙ අභයො රාජකුමාරො හගවන්තං එතදවොච: අභික්කන්තං හන්තෙ, අභික්කන්තං හන්තෙ -පෙ- අප්පතග්ගෙ පාණ්ඩුපෙන සරණං ගතන්ති.

අභයරාජකුමාරසුත්තං අට්ඨමං.

යන්තරාපිනො: ධම්මගිරි

සොධාපිනො: එච්. ඒ. අමරතුංග මහාසයෙන